

V Bruseli 13. júna 2016
(OR. en)

9213/16

ECOFIN 456
UEM 203
SOC 320
EMPL 217
COMPET 290
ENV 336
EDUC 191
RECH 183
ENER 199
JAI 447

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. dok. Kom.:	9131/16 ECOFIN 422 UEM 172 SOC 286 EMPL 182 COMPET 259 ENV 303 EDUC 159 RECH 151 ENER 164 JAI 409 - COM(2016) 334 final
Predmet:	Odporúčanie na ODPORÚČANIE RADY, ktoré sa týka národného programu reforiem Lotyšska na rok 2016 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Lotyšska na rok 2016

Delegáciám v prílohe zasielame uvedený návrh odporúčania Rady vychádzajúci z návrhu Komisie COM(2016) 334 final, ktorý zrevidovali a odsúhlasili rôzne výbory Rady.

ODPORÚČANIE RADY,

z,

**ktoré sa týka národného programu reforiem Lotyšska na rok 2016
a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Lotyšska na rok 2016**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

keďže:

- (1) Komisia 26. novembra 2015 prijala ročný prieskum rastu, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2016. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada v dňoch 17. až 18. marca 2016. Komisia 26. novembra 2015 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011² správu o mechanizme varovania, v ktorej Lotyšsko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky v eurozóne. Toto odporúčanie schválila Európska rada na zasadnutí v dňoch 18. až 19. februára 2016 a Rada ho prijala 8. marca 2016³. Lotyšsko ako krajina, ktorej menou je euro, by malo aj vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie uvedeného odporúčania.
- (2) Správa o Lotyšsku na rok 2016 bola uverejnená 26. februára 2016. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Lotyšsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 14. júla 2015, ako aj pokrok Lotyšska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (3) Lotyšsko predložilo 14. apríla 2016 svoj národný program reforiem na rok 2016 a svoj program stability na rok 2016. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

³ Ú. v. EÚ C 96, 11.3.2016, s. 1.

- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny sa zohľadnili pri programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov na roky 2014 až 2020. Podľa článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013⁴ platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach o uplatňovaní opatrení spájajúcich účinnosť európskych štrukturálnych a investičných fondov s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Lotyšsko vo svojom programe stability na rok 2016 požiadalo o dočasnú odchýlku od požadovaného postupu úprav smerujúcich k strednodobému rozpočtovému cieľu v roku 2017 vo výške 0,5 % HDP s cieľom zohľadniť rozsiahle štrukturálne reformy s pozitívnym vplyvom na dlhodobú udržateľnosť verejných financií, najmä pokiaľ ide o prebiehajúcu reformu zdravotníctva, ktorá vychádza zo stratégie v oblasti zdravia na obdobie rokov 2014 až 2020. Podrobnosti reformy sú zhrnuté v programe stability. Cieľom je zvýšiť verejné financovanie zdravotníctva na 4 % HDP do roku 2020 v porovnaní s 3 % HDP v roku 2015. Odhaduje sa, že úplné vykonanie reformy prinesie do roku 2023 zvýšenie zamestnanosti o 0,6 % a úrovne HDP o 2,2 %, čo bude mať pozitívny vplyv na udržateľnosť verejných financií v dlhodobom horizonte. Pozitívny vplyv na rast a dlhodobú udržateľnosť verejných financií sa hodnotí ako vierohodný. Lotyšsko sa v súčasnosti môže považovať za krajinu, ktorá spĺňa podmienky na požiadanie o dočasnú odchýlku v roku 2017, za predpokladu, že bude primerane vykonávať dohodnuté reformy, ktoré sa budú monitorovať v rámci európskeho semestra. Rozsah povolenej dočasnej odchýlky je však podmienený dodržaním minimálnej referenčnej hodnoty (t. j. štrukturálneho deficitu na úrovni 1,7 % HDP). V dôsledku toho sa v prognóze Komisie z jari 2016 uvádza rozsah dodatočnej dočasnej odchýlky vo výške 0,1 % HDP v roku 2017.

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (6) Lotyšsko v súčasnosti podlieha preventívnej časti Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2016 plánuje postupné zlepšovanie celkového salda, ktoré má v roku 2019 dosiahnuť 0,5 % HDP. V rámci plánovaného postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu, ktorým je deficit vo výške 1 % HDP v štrukturálnom vyjadrení, sa zohľadňujú požadované odchýlky týkajúce sa systémovej dôchodkovej reformy v rokoch 2017 a 2018 a rozsiahlej štrukturálnej reformy v zdravotníctve v období rokov 2017 až 2019. Na základe programu stability sa očakáva, že pomer verejného dlhu k HDP sa v roku 2016 zvýši na 40 % HDP pred tým, než klesne na 38 % v roku 2018. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je vierohodný. Opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových deficitov na obdobie od roku 2017 však neboli dostatočne konkretizované. Na základe prognózy Komisie z jari 2016 poukazuje celkové hodnotenie na riziko určitej odchýlky v roku 2016 a za predpokladu nezmenenej politiky aj v rokoch 2016 a 2017 posudzovaných spolu. Rada na základe posúdenia programu stability a s ohľadom na prognózu Komisie z jari 2016 zastáva názor, že v prípade Lotyšska sa vo všeobecnosti očakáva dodržanie ustanovení Paktu stability a rastu. Na zabezpečenie dodržiavania uvedených ustanovení v roku 2016 však budú potrebné ďalšie opatrenia.
- (7) Ponuka pracovných miest je obmedzovaná poklesom populácie v produktívnom veku, pričom mzdy rastú rýchlejšie ako produktivita, čo ohrozuje nákladovú konkurencieschopnosť. Preto sú na podporu konkurencieschopnosti potrebné opatrenia na zvýšenie zamestnateľnosti a zlepšenie ľudského kapitálu.
- (8) Miera rizika chudoby a miera sociálneho vylúčenia v Lotyšsku patria k najvyšším v EÚ. Pripravuje sa zavedenie úrovne minimálneho príjmu, ale jej vykonávanie je neisté a jej všeobecné uplatňovanie je oslabené z dôvodu fiškálnych nákladov. Okrem toho sa primeranosť dávok sociálnej pomoci nezlepšila od roku 2009, čo je prekážkou v účinnom znižovaní chudoby. Očakáva sa, že reforma hranice minimálneho príjmu zníži súčasnú roztrieštenosť sociálnej pomoci a bude pôsobiť motivačne na zamestnanosť.
- (9) Dosah aktivačných opatrení je aj naďalej nízky, najmä v prípade dlhodobo nezamestnaných. V kombinácii so slabými službami v zdravotníctve a s nedostatočnými sociálnymi službami to bráni v účinnej reintegrácii na trh práce. Intenzívnejšie využívanie aktivačných opatrení by podporilo zamestnanosť.

- (10) Z dôvodu nízkeho verejného financovania zdravotnej starostlivosti, základných štrukturálnych nedostatkov, vysokých hotovostných doplatkov a suboptimálnej nákladovej účinnosti nie je možné uspokojovať potreby veľkej časti obyvateľstva v oblasti zdravotnej starostlivosti. Hoci prístup k zdravotnej starostlivosti v kritických prípadoch vyžadujúcich lekársku starostlivosť bol stanovený za prioritu, finančné obmedzenia obmedzujú všeobecnú ponuku služieb.
- (11) Hoci Lotyšsko dosiahlo pokrok pri reforme systému vysokoškolského vzdelávania, a to najmä zavedením stimulov, ktoré odmeňujú kvalitu, a zavedením nezávislého akreditačného systému, je potrebné zlepšiť odborné vzdelávanie a odbornú prípravu, najmä pokiaľ ide o reformu učebných osnov a zavedenie regulačného rámca pre vzdelávanie na pracovisku s cieľom zlepšiť ich kvalitu a dostupnosť. Sociálni partneri môžu pri rozvoji programov typu učňovskej prípravy zohrávať rolu, ako sa uvádza v zákone o odbornom vzdelávaní.
- (12) Investície brzdia problémy v oblasti inovácií, nedostatky v podnikateľskom prostredí a zmenšujúci sa objem pracovnej sily. Nedostatočné snahy o inováciu a roztrieštená výskumná základňa bránia rýchlemu a účinnému prechodu Lotyšska na činnosti, ktoré prinášajú vyššiu pridanú hodnotu a intenzívnejšie využívajú znalosti. Nízka ochrana investorov v prípade uplatnenia režimu platobnej neschopnosti spolu s nedostatkami vo verejnej správe ešte viac brzdia investície.
- (13) Vláda prijala kroky na zníženie súčasnej roztrieštenosti verejnej výskumnej základne, zlepšenie jej kvality a posilnenie inovačnej kapacity v podnikateľskom sektore. Napriek pokroku sú verejné i súkromné investície do výskumu a inovácií aj naďalej na veľmi nízkej úrovni v porovnaní s priemerom EÚ. Je potrebné pokračovať v konsolidácii výskumnej základne a zároveň zvýšiť počet výskumníkov a kvalitu výskumu. Úplné vykonanie reforiem vychádzajúcich zo stratégie inteligentnej špecializácie a plné využívanie súčasných nástrojov v príslušných oblastiach politiky by stimulovalo súkromné investície do inovácií.
- (14) Režim platobnej neschopnosti podnikateľská sféra vníma ako prekážku pre investície vzhľadom na to, že miery vymáhania majetku sú nízke a správcovia konkurznej podstaty podliehajú len slabému dohľadu.

- (15) Lotyšsko zaviedlo viacero úspešných iniciatív na zlepšenie efektívnosti a kvality súdnictva. Režim pre predchádzanie konfliktom záujmov verejných činiteľov je síce komplexný, ale je zložitý a rigidný a uprednostňuje formálne dodržiavanie pravidiel pred individuálnym posúdením jednotlivých prípadov. Úrad na boj proti korupcii a jej predchádzanie oslabilo vnútorné napätie, čo viedlo k jeho destabilizácii a zníženiu dôvery verejnosti v jeho činnosť a ochotu prioritne riešiť prípady trestnej činnosti vysokopostavených osôb.
- (16) Všeobecná neefektívnosť vo verejnej správe, ktorá je zapríčinená najmä relatívne vysokou fluktuáciou zamestnancov, oneskorenia v rámci reformy verejnej služby a nedostatočné projektové riadenie neprispievajú k priaznivému investičnému prostrediu. Odmeňovanie zamestnancov vo verejnom sektore neodzrkadľuje náležité ich povinnosti.
- (17) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra komplexnú analýzu hospodárskej politiky Lotyšska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2016. Zároveň posúdila program stability, národný program reforiem a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Lotyšsku v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Lotyšsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami EÚ vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí EÚ zabezpečením vstupov na úrovni EÚ do budúceho vnútroštátneho rozhodovania. Odporúčania v rámci európskeho semestra sú premietnuté do ďalej uvedených odporúčaní 1 až 3.
- (18) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability a jej stanovisko⁵ je premietnuté najmä do ďalej uvedeného odporúčania 1.

⁵ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Lotyšsko v rokoch 2016 a 2017 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, aby sa odchýlka od postupu úprav smerujúceho k dosiahnutiu strednodobého rozpočtového cieľa v rokoch 2016 a 2017 obmedzila len na prostriedky týkajúce sa systémovej dôchodkovej reformy a rozsiahlej štrukturálnej reformy v zdravotníctve. Znížiť daňovo-odvodové zaťaženie pre pracovníkov s nízkymi príjmami jeho presunom na dane priaznivé pre rast, ako sú environmentálne dane a dane z nehnuteľností, ako aj zlepšením daňovej disciplíny.
2. Zlepšiť primeranosť dávok sociálnej pomoci a zintenzívniť opatrenia na podporu príjemcov pri hľadaní zamestnania a snahách o jeho udržanie, a to aj prostredníctvom rozšírenia dosahu aktivačných opatrení. Urýchliť reformu učebných osnov v odbornom vzdelávaní, stanoviť za účasti sociálnych partnerov regulačný rámec pre programy vzdelávania na pracovisku a rozšíriť ich ponuku. Zvýšiť dostupnosť, kvalitu a nákladovú efektívnosť systému zdravotnej starostlivosti.
3. Vykonať konsolidáciu výskumných inštitúcií a poskytnúť stimuly pre súkromné investície do inovácií. Posilniť režim pre predchádzanie konfliktom záujmov a zriadiť spoločný právny rámec pre všetkých zamestnancov verejnej správy. Zvýšiť povinnosť správcov konkurznej podstaty zodpovedať sa a posilniť verejný dohľad nad nimi.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*
